Књиге за сва времена

ЈОХАНА ШПИРИ

ХАЈДИ

Креативни центар

Књиге за сва времена

ЈОХАНА ШПИРИ

ХАЈДИ

Креативни центар

ЧИТАВО ЖБУЊЕ ТАКО ФИНИХ ЦРВЕНИХ ЦВЕТИЋА! ПОГЛЕДАЈ САМО ОНЕ ПЛАВЕ ЗВОНЧИЋЕ! О, КАД БИХ МОГЛА ДА ПОТРЧИМ И ДА ИХ НАБЕРЕМ!
СВЕ ЈЕ САДА ЦРВЕНО КАО РУЖА. ПОГЛЕДАЈ СНЕГ, ПОГЛЕДАЈ ВИСОКО ШИЉАТО СТЕЊЕ! КАКО СЕ ОНО ЗОВЕ, ПЕТРЕ?
ДРАГО ДЕТЕ, РАДУЈМО СЕ САДА СВЕМУ ОВОМЕ ЛЕПОМ ШТО ВИДИМО И НЕ МИСЛИМО НА ОНО ШТО НАМ ЈОШ НЕДОСТАЈЕ.

БРДА СЕ НЕ ЗОВУ.
ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ, С ВАМА УВЕК НЕШТО НАУЧИМ.

ПРЕ НЕГО ШТО ПОЧНЕШ ДА ЧИТАШ ОВУ КЊИГУ

Пред тобом је један од најпознатијих и најпопуларнијих романа за децу. Написала га је швајцарска списатељица Јохана Шпири када је имала педесет три године. Преведен је на многе светске језике и омиљено је штиво бројних генерација. Роман се данас може наћи у неколико различитих верзија, али је ова коју ћеш читати најпопуларнија у нашој земљи још од времена твојих бака и дека.

Главна јунакиња ове узбудљиве књиге је девојчица Хајди, коју тетка Дета доводи на чување деди. Хајди зато испрва одраста с дедом на планини, у друштву коза. Сваког дана одлази на пашњак с Петром козаром, а упознаје и његову маму Бригиту и његову слепу баку. Ипак, једног дана по Хајди долази тетка с новим планом: жели да је одведе у Франкфурт, где би Хајди правила друштво болесној девојчици Клари. Видећеш како се Хајди у Франкфурту провела, кога је све упознала и како ће и на планину једног дана доћи поворка из Франкфурта. Ова књига је делом заслужна за то што су Алпи до дан-данас омиљена туристичка атракција.

Хајди је највише уживала у данима које је провела с дедом, малим козаром Петром и козама на планини.

- Идеш ли ти некада на планину и, ако идеш, какви су твоји утисци с планине?
- По чему мислиш да се живот на планини разликује од живота у граду?

Савети за читање

Док читаш, означи поједина места у причи како би ти касније било лакше да их пронађеш и да одговориш на питања која те чекају на крају књиге. Ако је књига из библиотеке, запиши у свеску број стране на којој се налазе тражени описи или неке важне речи.

Хајди упознаје различите људе. Шта мислиш, како она утиче на њихове животе? Обележи делове у којима Клара, Петрова баба и Чика мисле или говоре о томе.

У књизи ћеш имати прилику да из угла једне девојчице видиш живот на планини, у градићу и у великом граду у деветнаестом веку. Обрати пажњу на разлике у Хајдином доживљају тих средина, па обележи неки теби упечатљив детаљ, који посебно јасно показује те разлике.

Биографија писца

Јохана Шпири је рођена 1827. године у Хирцелу, у Швајцарској. Одрасла је у ученој породици – отац јој је био лекар, мајка је писала религиозну поезију, деда је био свештеник у Цириху, а старији брат геолог и минералог. Била је удата за Бернарда Шпирија, адвоката по струци, и имали су једног сина, али су обојица преминули, после чега се у потпуности посветила хуманитарном раду и писању.

Њена прва објављена прича, *Лист на Вронијевом гробу* (1871), постигла је велики успех код тадашње публике. Роман *Хајди* је написала за само четири недеље, а велики део инспирације црпла је управо из свог живота.

Данас близу Мајенфелда, на месту где се одвија радња романа, постоји Хајдино село (Heididorf), у ком посетиоци могу разгледати Хајдину зимску кућу и летњу колибу. Ако ти се роман свиди, можеш на интернету истражити мало о Хајдином селу, а уколико те пут нанесе у швајцарске планине, не пропусти прилику да видиш ово интересантно место!

Ако ти је гледање филмова драже од планинарења, обрадоваће те што је по причи о Хајди направљен читав низ различитих филмова и серија. Можда би ти најзанимљивија била веома популарна јапанска аниме серија о Хајди из 1974. године.

ПРВА ГЛАВА

ЧИКА С ПЛАНИНЕ

Од старога градића Мајенфелда, који има диван положај, вијуга пешачка стаза кроз зелене сеновите ливаде све до подножја великих и мрких планина које се с те стране надносе над пространом долином. А с места где се стаза пење стрмо у планину шири се опојан мирис горског цвећа с пашњака покривених меком ниском травом.

Тим уским брдским путићем једног ведрог сунчаног јунског јутра пела се висока и кршна девојка. За руку је водила дете чији су образи били тако зајапурени да је румен пробијала кроз детињу мрку, сунцем опаљену кожу. Па није ни чудо – девојчица је и поред врелог јунског сунца била тако натронтана као да је цича зима. Једва ако је имала пет година, али каква је била није се могло видети јер је била обучена у две-три хаљине, а поред тога још и умотана у дебелу црвену вунену мараму тако да јој се лик није видео. У тешким планинским поткованим ципелама на малим ногама, сва у зноју, једва се кретала узбрдо. Морале су пеша-

чити већ добар сат кад стигоше до засеока названог Селце, које лежи на пола пута до планинског врха. Ту наше путнице дочекаше поздрави са свих страна. Неки су их дозивали с прозора, други са кућних прагова, а неки из дворишта, јер је то било родно место девојке. Али је она на све поздраве и сва запиткивања само у пролазу одговарала и не застаде нигде све док не стиже накрај засеока, до последње куће, одакле јој довикну један глас са врата:

– Дета, причекај мало! Идем и ја с тобом ако ћеш даље.

Девојка којој су те речи биле упућене стаде, а дете пусти њену руку и седе на земљу.

– Јеси ли уморна, Хајди? – упита је њена пратиља.

– Не, само ми је врућина – одговори дете.

– Брзо ћемо стићи горе. Мораш само да правиш веће кораке, па ћемо за један сат бити тамо – бодрила је Дета девојчицу.

Утом се појави на вратима једна дебела жена добродушног лика и придружи се њима двема. Она је била Детина стара познаница, те њих две брзо заподенуше жив разговор о свим становницима Селца и околине. Девојчица устаде и пође за њима.

– Па куд си кренула с тим дететом? – упита је дебела жена. – То је сигурно дете твоје покојне сестре?

– Јесте – одговори Дета. – Водим је горе, Чики. Тамо треба да остане.

– Шта?! Код Чике с Планине да остане дете?! Јеси ли ти при себи, Дета! Како можеш тако нешто да урадиш?! Ал' ће те старац лепо дочекати! Истераће те, да знаш, заједно с дететом!

– Не сме да нас истера, он је њен деда. Мора да јој помогне. Ја сам дете досад чувала, а право да ти кажем, Барбара, нећу да се само детета ради одрекнем овакве службе каква ми се нуди! Нека сад деда учини што му је дужност.

– Да, кад би он био човек као што су остали људи, учинио би – потврди дебела Барбара. – Ти га бар знаш. Шта да ради с дететом, и то овако малим?! Неће моћи код њега дете да остане. А куда ти идеш, у које место?

– У Франкфурт – изјави Дета. – Добијам тамо одличну службу. Знаш, та је породица прошлог лета била доле, у бањи. Њихова је соба била у моме ходнику, па сам их служила. Онда су већ хтели да ме са собом поведу, али ја нисам могла да пођем. Сад су опет дошли и хоће да ме воде. Идем с њима, што не бих!

– Не бих волела да сам на месту овог детета! – рече Барбара дижући руке. – Сам би ђаво знао шта је с тим старцем! Годинама ни за кога живог неће да чује! У цркву ни крочио није, па и кад сиђе с планине са оном својом дебелом тољагом, сви га се боје и клоне. Дебеле му седе обрве, брада страшна, изгледа као неки стари незнабожац или Индијанац, и човек је срећан ако се не сретне с њим. Ни у сну да га не сниш!

– Какав је да је – рече Дета одсечно – он је деда и мора да се брине за дете. Ништа му нажао не сме учинити јер би он био одговоран, а не ја.

– Баш бих желела да знам – рече Барбара радознало – какав ли грех носи на души тај старац, кад је у стању да сам самцат живи на планини и да, стално намрштен, избегава људе. Свашта се о њему прича. Ти си сигурно морала нешто да чујеш од своје сестре, зар не, Дета?

– Како да нисам, само нећу о томе да говорим, јер кад би ме он чуо, лепо бих се провела.

Али Барбара је још одавно желела да сазна шта је то с Чиком с Планине те мрзи цео свет и живи горе као какав пустињак. Зашто људи о њему говоре шапатом, као да се боје да нешто против њега кажу, мада нису на његовој страни. И, најзад, зашто га сви у Селцу називају Чиком кад он не може да буде чика свих становника у Селцу. Како се Барбара тек недавно удала и дошла из села Претигау, није познавала много људи, нити је знала шта се у Селцу и околини у прошлости дешавало. Али Дета, њена добра познаница, родом је била баш из Селца и живела је ту све до годину дана раније с мајком, после чије се смрти преселила у бању Рагац, где је добила службу собарице у једном великом хотелу. И тога јутра је дошла с дететом из бање. До Мајенфелда је стигла на колима са сеном које је терао један њен познаник, те је примио њу и дете. А Барбари је ова прилика била добродошла да задовољи своју радозналост. Зато је пријатељски ухватила Дету подруку и рекла:

– Од тебе ваљда могу да чујем шта је истина, а шта није. Ја мислим да би бар ти морала да знаш шта је у ствари. Је ли он одувек мрзео људе и они њега?

– Да ли је баш увек био такав, не могу тачно да ти кажем. Мени је сад двадесет шест година, а њему седамдесет. Нисам га знала кад је био млад, разуме се. Не знам шта се све причало о њему у вашем селу, али ја много тога знам јер је моја мати из Домлешка, као и он.

– Шта тиме хоћеш да кажеш, Дета? – рече Барбара мало увређено. – Не прича се макар шта у мом селу.

ЈОХАНА ШПИРИ

ХАЈДИ

Прво издање

Наслов оригинала:
Johanna Spyri, *Heidi*

Илустрације
Душан Павлић

Превод
Живојин Вукадиновић

Уредница
Маша Томановић

Графички дизајн
Јакша Лакићевић

Технички уредник
Татјана Ваљаревић

Издаје
Креативни центар
Београд, Градиштанска 8
Тел.: 011 / 30 88 446
www.kreativnicentar.rs
e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача
Мр Љиљана Маринковић

Штампа: *Калиграф*, Београд

Година штампе: 2025

Тираж: 1500

Copyright © Креативни центар 2025

ISBN

Књиге за сва времена

Књиге најпознатијих домаћих и страних аутора

Савети за читање и боље разумевање књижевног дела

Креативни задаци као инспирација за рад након прочитане књиге

9 788652 913916

www.kreativnicentar.rs